



FLEXIBILISERING
ONTWERPEN VANUIT EEN VISIE



flexibel

ontwikkelingsgericht

maatwerk

eigenaarschap

gepersonaliseerd



flexibel

ontwikkelingsgericht

maatwerk

eigenaarschap

gepersonaliseerd



WAT MOET EN WAT MAG?

Bijvoorbeeld:

- CSPE MOET
Schoolexamen beroepsgericht profielvak
MAG
- Gelijke eindtermen MOET
Alle leerlingen dezelfde toets(vorm)en MAG



FLEXIBILISERING

- Maatwerk-PTA
- Toetsvormen
- Tijd
- Volgorde
- Weging
- Samenwerking
vervolgonderwijs/bedrijfsleven
- ...



PRAKTIJKVOORBEELD MAATWERK

Leerlingen krijgen voorbeeldplanning, mogen in overleg afwijken

- Vervroegd examen voor een of meerdere vakken
- Keuze in volgorde afsluiten PTA-onderdelen
- PTA-onderdelen samenvoegen of splitsen
- Suggesties voor wijze van afsluiting (toetsvorm)

<https://www.vo-raad.nl/artikelen/toetsing-en-examinering-ongelijk-is-niet-oneerlijk>



PRAKTIJKVOORBEELD TOETSEN

Portfolio-toetsing

- Vrij aantal bewijsstukken
- Bewijsstukken uit SE-vak, en eventueel uit andere vakken
- Assessmentgesprek met 2 leerlingen en 2 docenten
- Ruimte om portfolio aan te vullen of te verbeteren m.b.v. feedback uit gesprek

<https://www.vo-raad.nl/artikelen/portfolio-en-assessment-onderzoekend-leren-in-het-schoolexamen>



PRAKTIJKVOORBEELD WEGING

Experiment: vrije weging SE-toetsen

- 3 schoolexamen-toetsen
- Leerlingen kiezen weging SE-toetsen > SE-cijfer

Opbrengsten experiment

- Stijging SE-cijfers
- Lastig voor leerlingen, soms spijt van keuzes
- Administratief veel werk
- keuze voor andere wijze van flexibilisering (individuele keuzes op inhoud)

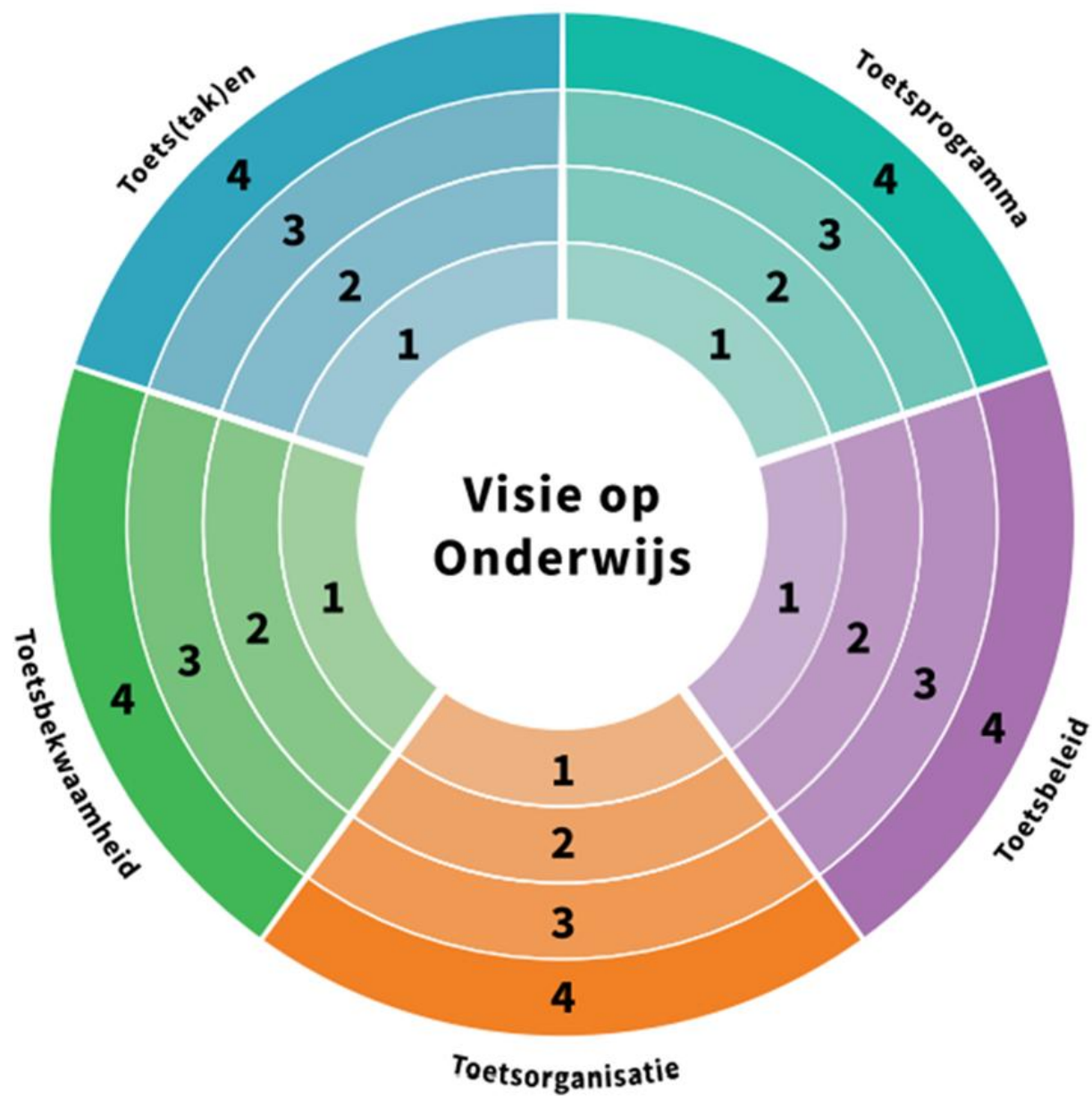
<https://www.vo-raad.nl/artikelen/meer-kleur-in-het-schoolexamen-acht-praktijkvoorbeelden-van-schooleigen-examenkeuzes>



OP WEG NAAR MEER FLEXIBILISERING

- Visie op onderwijs en toetsing
- Toetsbeleid
- Toetsprogramma en toetsen
- Toetsbekwaamheid en toetsorganisatie





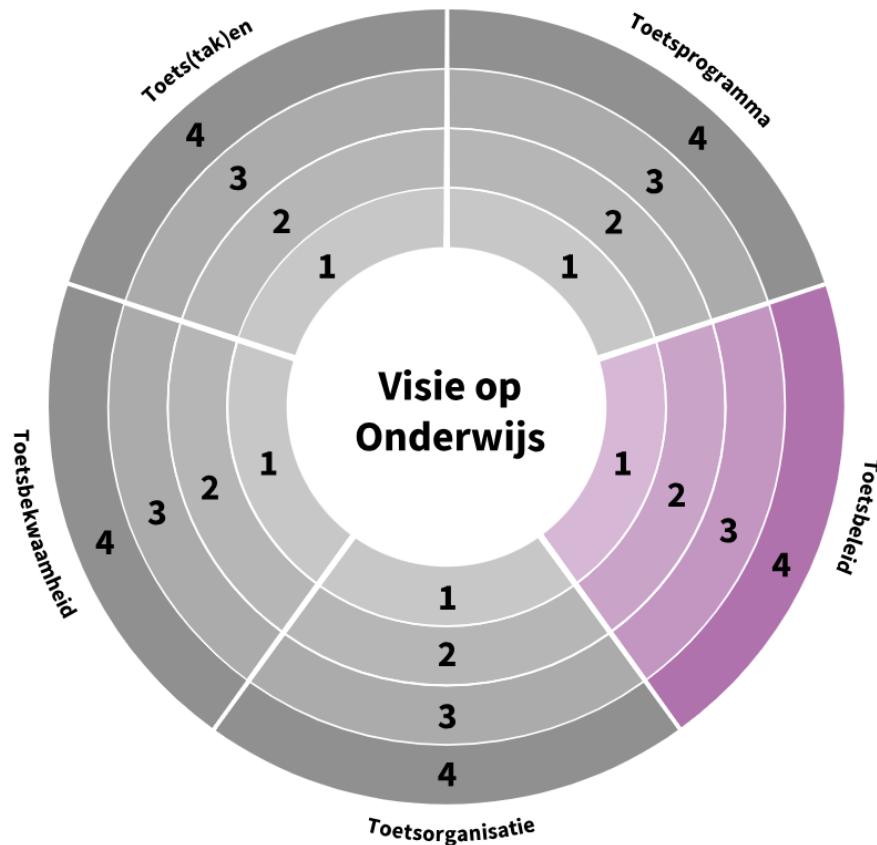


Visie op onderwijs

Wat vinden jullie als school belangrijk?

- Hoe wil je je als school profileren?
- Welke kennis en vaardigheden vinden jullie belangrijk?
- Welke speerpunten hebben jullie?
- ...

Wat betekent dat voor de (flexibilisering van) toetsing? ***Wat is jullie visie op toetsing?***



Toetsbeleid

Hoe is de visie op onderwijs en toetsing vertaald in het toetsbeleid?

- Balans formatief/summatief?
- Wat wil je toetsen en waarom?
- Rol van feedback?
- Welke kwaliteitscriteria vinden jullie belangrijk?
- Welke processen zijn ingericht om de gewenste kwaliteit te realiseren?
- ...



Toetsprogramma en toetsen

Hoe komen de visie op onderwijs en toetsing tot uiting in toetsprogramma en de toetsen?

- Wel/geen SE's?
- Hoe zie je het schooleigen-karakter terug in het SE?
- Vaste/flexibele combinatie van toets(vorm)en?
- Wat is de optimale omvang van het PTA?
- ...



Toetsorganisatie en toetsbekwaamheid

Wat betekenen de ontwerpkeuzes van het toetsprogramma/de toetsen?

- Wie heeft welke rol?
- Hoe houdt je flexibilisering organiseerbaar?
- Hoe borgt de examencommissie de kwaliteit van de SE's?
- Welke deskundigheid heb je nodig als docent (beoordelen, begeleiden, ...)?
- ...



**LESSEN UIT ERVARINGEN
VAN ANDERE SCHOLEN**

SUCCEFACTOREN

A hammer with a silver head and a grey handle is positioned as if about to crack a white egg. The hammer's head is resting on the egg, and the handle extends towards the right. The background is a light, neutral color.

Visie op toetsing

- Bewuste keuzes examenstof:
 - Centrale examenstof
 - Niet verplichte schoolexamenstof

Toetsprogramma/toetsen

- Beperkt aantal toetsen

Toetsorganisatie/toetsbekwaamheid

- Voldoende (door)ontwikkeltijd
- Professionalisering
 - Borging gelijke beoordeling
 - Toetsconstructie
 - Weten wat kan en wat mag

LESSEN UIT ERVARINGEN
VAN ANDERE SCHOLEN



**WAT VRAAGT FLEXIBILISERING
IN TOETSING VAN DE DOCENT?**



Curriculum-bewustzijn

PRAKTIJKVOORBEELD

Ongelijk is niet oneerlijk

Maar moet de inrichting van PTA's niet voor alle leerlingen identiek zijn met het oog op betrouwbare examinering? Die gedachte is minder logisch dan zij lijkt, zegt Erik. "We vinden het in Nederland heel normaal en zelfs wenselijk dat iedere school een eigen invulling geeft aan het schoolexamen. Van die verschillen denken we nooit dat ze de betrouwbaarheid in gevaar brengen. Waarom zou dat met verschillen binnen een school dan wel het geval zijn? Ongelijk is niet oneerlijk. Juist niet! Leerlingen zijn ongelijk en dus kan een ongelijke behandeling bijdragen aan gelijke kansen. Zo lang binnen een PTA de eindtermen en beoordelingscriteria maar gelijk zijn, kunnen de trajecten ernaartoe en de afsluitende prestaties best uiteenlopen. Waarom zou je de ruimte voor een schooleigen invulling van het schoolexamen niet doorgeven aan de leerling?"

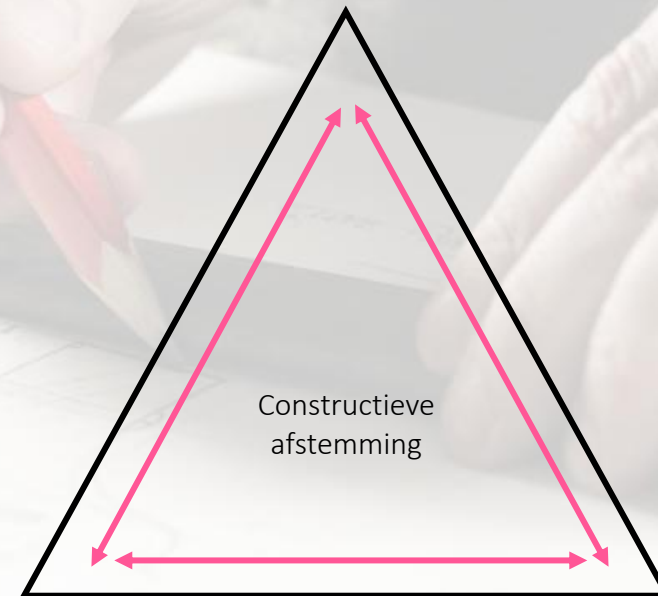
<https://www.vo-raad.nl/artikelen/toetsing-en-examinering-ongelijk-is-niet-oneerlijk>

Curriculum-bewustzijn

- Ontwerpen onderwijs & toetsing vanuit constructieve afstemming

Leeractiviteiten: welke leeractiviteiten helpen mijn leerlingen om zich te ontwikkelen op de doelen?

Leeruitkomsten/doelen: wat moeten mijn leerlingen kunnen en kennen?



Toetsing: met welke toetsactiviteiten worden de leerlingen in staat gesteld aan te tonen dat ze de doelen beheersen?

(Biggs, 1996)

A background image showing a person's hands using a red pencil and a ruler to draw on a large sheet of paper, likely a blueprint or architectural drawing. The person is wearing a light-colored shirt. The image is slightly faded to allow text to be overlaid.

Curriculum-bewustzijn

- Ontwerpen onderwijs & toetsing vanuit constructieve afstemming
- Bij keuzevrijheid: begeleiding van leerlingen bij het maken van passende keuzes



Curriculum-bewustzijn

- Ontwerpen onderwijs & toetsing vanuit constructieve afstemming
- Bij keuzevrijheid: begeleiding van leerlingen bij het maken van passende keuzes

Gedeeld kwaliteitsbesef

PRAKTIJKVOORBEELD

IJkgesprekken

Eenheid in de beoordeling is belangrijk, want het portfolio is een schoolexamenonderdeel. Daarom voeren de docenten regelmatig ‘ijkgesprekken’: “Je moet het eens worden over de taal die je gebruikt om de kwaliteit van het bewijs aan te duiden en over de lat waarlangs je het bewijs legt”, zegt Julian. “De beoordeling moet betrouwbaar én bruikbaar zijn.”

<https://www.vo-raad.nl/artikelen/portfolio-en-assessment-onderzoekend-leren-in-het-schoolexamen>



Curriculum-bewustzijn

- Ontwerpen onderwijs & toetsing vanuit constructieve afstemming
- Bij keuzevrijheid: begeleiding van leerlingen bij het maken van passende keuzes

Gedeeld kwaliteitsbesef

- Dialoog over kwaliteitscriteria toetsing (wat vinden wij goede toetsing?)
- Dialoog over beoordelingscriteria (hoe duiden wij de 'meetlat'?)



5 TIPS

TIP 1.
GA IN GESPREK OVER JULLIE VISIE OP ONDERWIJS
EN VISIE OP TOETSING



WANNEER ZIJN JULLIE TEVREDEN? EN WAT BETEKENT DAT VOOR FLEXIBILISERING?

A person with curly hair, wearing a light blue shirt and a tan backpack, is sitting on a grassy hill. They are holding a large map open in front of them, looking at it. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow and long shadows. The background shows a dense forest of trees and rolling hills under a clear sky.

TIP 2.
GA OP ZOEK NAAR DE RUIMTE IN REGELS.

VAAK IS ER MEER MOGELIJK DAN JE DENKT.



TIP 3.
MAAK BEWUSTE ONTWERPKEUZES:
DOEL, INHOUD, UITVOERING



TIP 4.
HEB LEF!



**TIP 5.
NEEM TIJD!
VOOR ONTWIKKELING, PROFESSIONALISERING EN EVALUATIE.**

Meer voorbeelden van flexibilisering?

[Nieuw: Magazine Waardevol schoolexamen en de rol van de examencommissie - VO-raad](#)

Aan de slag met kwaliteit van toetsing?

[Installatierede Tamara-van-Schilt.pdf](#)

www.toetsweb.nl

www.leerflow.nl

Aan de slag met ontwerpen van onderwijs, ontwerpen van toetsing en/of het nemen van regie over je eigen ontwikkeling als docent?

[Kwaliteit van Leraren - onderzoeksproducten](#)

Op zoek naar verdieping en professionalisering?

[Master Toets- en Onderwijskwaliteit deeltijd in Tilburg | Voorheen Master Toetsdeskundige | Fontys](#)

[Master Ontwerpen van Eigentijds Leren iets voor jou? HAN](#)



In contact?

Tamara van Schilt-Mol

Tamara.vanschiltmol@han.nl

0610961615

Barbara Janssen

b.janssen@mariscollege.nl

